

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 16 april 2024

Onderwerp: advies op de Zwolse koers in het sociaal domein 2024-2030

Geacht College,

Hartelijk dank voor de adviesaanvraag over de Zwolse koers in het sociaal domein 2024-2030. De Participatieraad vindt het een zeer complete en gedegen visie. Ook geven we graag onze complimenten voor de voorbereiding. Zowel de Participatieraad als diverse partijen uit de stad zijn betrokken en dat is terug te zien in deze prachtig verwoorde visie. Daarnaast zijn we blij met de samenwerking over domeinen heen en vinden we het zeer positief dat het voorwoord door drie wethouders wordt onderschreven.

We geven u graag onderstaande adviezen mee en sluiten aan bij de hoofdstukken zoals deze in de visie worden beschreven.

1. Het sociaal domein Zwolle, van nu naar straks

Op pagina 5 schrijft u: *'en de taken op het sociaal domein van de gemeente raken ook aan taken van andere partners, bijvoorbeeld van het bedrijfsleven, het onderwijs, de politie, de zorgverzekeraar, huisartsen en ziekenhuizen.'* Dat is gericht op de professionals. Wij adviseren om hier ook verbinding te maken met burgerinitiatieven en verenigingen. Juist zij zijn een belangrijke schakel om dichterbij inwoners te komen. Daarnaast is het een vorm van waardering om ook hen hier te noemen.

Op pagina 6 schrijft u over de demografische verschuivingen. We adviseren oog te hebben voor de uitkomsten van het recente onderzoek van het cultureel planbureau (CPB) waaruit blijkt dat rijke Nederlanders steeds minder in aanraking komen met mensen met een gemiddelde of lage welvaart. Het CPB geeft aan dat eenzijdige leefwerelden gepaard gaan met ongelijke kansen en sociale samenhang in de weg staan.

Op pagina 9 schrijft u: *'De beweging die we maken in het sociaal domein en die in deze koers wordt beschreven is een beweging waar we in geloven. Maar we sluiten de ogen niet voor de soms weerbarstige werkelijkheid en de oplossingen die we daarvoor steeds weer moeten vinden.'* De Participatieraad vindt het belangrijk dat alle professionals deze visie kennen en op deze wijze gaan werken. We ervaren dat er weerstand en wantrouwen is bij inwoners. De Participatieraad adviseert om écht contact te maken met inwoners, te luisteren naar wat zij willen en samen met hen te werken aan de mooie dingen die in deze visie worden benoemd.

2. Sociaal domein in beweging

We waarderen de opmerking dat u er oog voor heeft dat niet iedereen zelfredzaam kan zijn. Ook de praktijkvoorbeelden die in deze visie genoemd worden waarderen we zeer.

We adviseren u om inwoners beter te informeren over de mogelijkheden die er zijn om burgerinitiatieven te starten, hen te stimuleren en goede ondersteuning te bieden. Dit kan ook praktische ondersteuning zijn zoals het beschikbaar stellen van ruimtes om bij elkaar te komen. De Stadkamer vinden we daarvan een goed voorbeeld. We adviseren dit uit te breiden naar andere wijkcentra en gebouwen. We zouden graag zien dat het Stadskantoor en het Stadhuis in de toekomst ook zo'n voorbeeldfunctie vervullen.

Daarnaast vragen we in het bijzonder aandacht voor burgerinitiatieven van kwetsbare inwoners. Op dit moment zijn burgerinitiatieven die slagen vaak initiatieven van sterke en hoogopgeleide inwoners die de weg weten te vinden in het sociaal domein of de gemeentelijke wereld. Zorg dat ook de initiatieven van minima of mensen met een psychische kwetsbaarheid evenveel kans van slagen hebben.

Op pagina 12 schrijft u: *'Bij mensen met een migratieachtergrond zien we dat cultuurverschillen soms lastig te overbruggen zijn. Soms kampt iemand met traumatische gebeurtenissen of spelen er problemen op het gebied van inkomen, werk of taal. Dit vergt van gemeente en partners cultuursensitief werken. In de ouderenzorg zetten partijen in 2023 hun handtekening onder het Manifest inclusieve ouderenzorg: naar meer diversiteit in de organisaties, meer kennisdelen, meer samenwerking.'* De Participatieraad is blij met de aandacht voor cultuur sensitief werken maar adviseert om de focus niet te leggen op de professionele organisaties maar op de goede voorbeelden vanuit de samenleving. Sla een brug naar inwoners door inzet van sleutelfiguren en werk met hen samen.

3. Naar meer bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond leven

Op pagina 14 schrijft u: *We bespreken hoe we gezinnen en huishoudens met financiële zorgen beter kunnen ondersteunen. Hoe we kunnen we helpen bij energiebesparing en verduurzaming? Hoe we op een praktische manier het meedoen aan bijvoorbeeld welzijn, sport en cultuur makkelijker maken?*

De Participatieraad ontvangt dikwijls signalen van inwoners die aangeven dat zij niet kunnen meedoen als het gaat om sport en cultuur. Dit verhoogt de kans op eenzaamheid. Er is een participatiefond maar dit biedt onvoldoende om bijvoorbeeld lid te worden van een sportschool. Wellicht zijn er wel meer mogelijkheden voor minima. We adviseren deze beter bekend te maken en activiteiten voor deze doelgroep te stimuleren. Biedt bijvoorbeeld gratis abonnementen aan voor voetbal, ondersteun dat ouderen of jongeren samen gaan sporten in een wijkgebouw en publiceert dit in de media zodat mensen hiervan weten en in hun eigen buurt of wijk ook initiatieven op gaan zetten. Dit zorgt ervoor dat mensen meer bewegen en elkaar ontmoeten. Creëer meer activiteiten die gratis toegankelijk zijn.

De Participatieraad vindt het positief dat er aandacht is voor gezond leven. We adviseren om hierbij ook mantelzorg en de rol van de mantelzorger te benoemen. De Participatieraad ziet graag meer aandacht voor mantelzorg in deze visie.

De Participatieraad is met u van mening dat het goed is om te streven naar een sterke en sociale basis. We ontvangen regelmatig signalen van inwoners die om hulp vragen maar het gevoel hebben niet gehoord te worden. Het gaat dan met name om Wmo aanvragen maar ook bij andere onderwerpen in het sociaal domein of bijvoorbeeld rondom passend onderwijs ontvangen we deze signalen. Hierdoor krijgen mensen niet de hulp die ze nodig hebben. Zij worden niet of onvoldoende geholpen bij het vinden van andere passende hulp in de sociale basis. Hierdoor verergert de hulpvraag en is uiteindelijk zwaardere zorg nodig. Wij adviseren u hier aandacht voor te hebben en professionals te scholen zodat zij inwoners helpen waar nodig is.

U schrijft over de dubbele druk op de sociale basis die gaat ontstaan. Wij herkennen deze druk en adviseren om als gemeente de regie te houden en duidelijk te laten zien welke mogelijkheden er zijn voor inwoners. Daarnaast adviseren we om duidelijk te maken wat de gemeente allemaal doet. In deze visie staan diverse praktijkvoorbeelden. Deel deze in de krant en op sociale media zodat inwoners weten welke mooie dingen gebeuren. Inwoners hebben behoefte aan duidelijkheid en hoop. Dat laat het vertrouwen in de overheid wellicht weer groeien en draagt bij aan een sterkere sociale basis.

4. Wat is nodig om de beweging te maken?

U schrijft regelmatig het woord 'iets'. *Bijvoorbeeld dit vraagt 'iets' van inwoners, dit vraagt 'iets' van leiderschap en de beweging vraagt iets van de manier waarop we als gemeente beleid maken.* De Participatieraad adviseert om 'iets' concreet te omschrijven zodat na afloop ook duidelijk is of datgene wat gevraagd wordt, ook daadwerkelijk is behaald.

Op pagina 19 schrijft u: *'We vragen van de systeemwereld – het Rijk, gemeente en partners - nog meer het perspectief van de inwoner te zien, breed te kijken, te zoeken naar passende en duurzame oplossingen, en te werken vanuit de vraag in plaats van het aanbod, weg van de kokers die we in het beleid en de praktijk hebben gecreëerd.'* We adviseren hierbij het systeem ondergeschikt te maken aan de leefwereld.

U wilt sturen op de beweging. Daar kan de Participatieraad zich in vinden. U geeft op pagina 20 aan: *'We denken dat het nodig is om dat meer methodisch te gaan doen, bijvoorbeeld met behulp van het sturingsmodel van Simons (1995). Dit model verbindt 'zachte' vormen van sturing (links) - gedeelde waarden en samen leren en verbeteren - met meer 'harde' vormen van sturing (rechts): sturen via kaders en monitoring. De komende tijd kijken we welk sturingsmodel ons het beste kan helpen om de beweging in het sociaal domein én in relatie tot andere domeinen voor elkaar te krijgen.'* De Participatieraad adviseert om voordat de visie wordt uitgevoerd, een sturingsmodel te kiezen. Dit vinden we bepalend. Daarbij zien we graag uitgelegd waarom de gemeente kiest voor een bepaald sturingsmodel. We merken daarbij op dat het sturingsmodel van Simons bijna 30 jaar oud is. We adviseren goed te kijken of dat nog voldoende aansluit bij de huidige maatschappij.

Verder adviseren we om de uitwerking van deze visie concreet te omschrijven met duidelijke doelen die goed meetbaar zijn en waarbij tussentijds geëvalueerd wordt om bij te sturen of te versnellen waar dit nodig is.

Op pagina 21 geeft u aan dat beleid minder van achter het bureau, meer in samenspraak met inwoners, (uitvoerings)organisaties, instellingen, andere gemeenten en overheden wordt gemaakt. Dit vinden we een mooie beweging die we van harte ondersteunen. We adviseren daarbij als gemeente een voorbeeld te zijn door zelf mensen met ervaringskennis of ervaringsdeskundigheid in dienst te nemen of dit op een andere manier een belangrijke plek te geven. Wees u daarbij bewust dat deze koers impact kan hebben op het aannamebeleid van nieuwe medewerkers binnen de gemeente.

Daarnaast schrijft u op pagina 21 dat u werkt via een lerende aanpak. Wij adviseren te omschrijven op welke wijze u meet, rapporteert en wanneer u gaat evalueren. We adviseren om vooraf vast te leggen wanneer u dit gaat doen. Daarnaast adviseren we om resultaten steeds te blijven delen met inwoners zodat zij weten welke mooie dingen de gemeente doet met als gevolg dat er meer vertrouwen in de overheid ontstaat.

5. Conclusie en vervolgproces

U schrijft: *'De koers krijgt uitwerking in allerlei beleid, in plannen voor de uitvoering en in onze gesprekken en afspraken met partners.'* De Participatieraad adviseert concreet te omschrijven welk beleid en plannen u voor ogen heeft en wanneer en met wie gesprekken worden gevoerd en daarbij een overzichtelijk tijdspad op te nemen. We adviseren ook gesprekken te voeren met inwoners.

Tot slot geven we mee dat we enorm veel waardering hebben voor de manier waarop deze mooie visie tot stand is gekomen en de Participatieraad wordt graag betrokken bij het vervolgproces.

Mocht onze reactie aanleiding geven tot vragen of opmerkingen dan horen we dat graag.

Met vriendelijke groet,

Aljona Wertheim
Voorzitter Participatieraad Zwolle